

Βαθμός Ασφαλείας :

Βαθμός Προτεραιότητας :

Αριθ. Γνωμ. 11

Αθήναι 13 Δεκεμβρίου 1984

Π ρ ο ς

Τὸν Ἰατρικὸν Σύλλογον

Ἐ ν τ α ὺ θ α

Ἐχομεν τὴν τιμὴν, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 252 ἐ.έ. ὑμετέρου ἐγγράφου, νὰ γνωρίσωμεν τὰ κάτωθι:

Ἰ. Διὰ τοῦ ἀρθρ. 23 τοῦ ΑΝ 1565/1939 περὶ κώδικος ἀσκήσεως ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος, ἐπεβλήθη οὐ μόνον ἠθικὸν ἀλλὰ καὶ νομικὸν καθήκον εἰς πάντα ἱατρὸν καὶ βοηθὸν του ὅπως τηροῦν ἀπορρητὸν ὅ,τι ἔνεκα τοῦ ἐπαγγέλματος των ἢ τῆς ιδιότητος των ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς πελάτης των, ὁμοῖα δ' ὑποχρέωσις ἐπεβλήθη καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους τῶν ἐγγράφων των. Ἡ παράβησις δὲ τοῦ ἱατρικοῦ τούτου ἀπορρητῆτος ἀνήχθη διὰ τοῦ δ'αρθρ. 371 ΠΚ εἰς ἀξιόποινον πρᾶξιν, ἐπισύρουσαν τὰς ἐν τῷ ἀρθρῷ τούτῳ ποινικὰς κυρώσεις. Τῶν ἄνω σαφῶν περὶ ἱατρικοῦ ἀπορρητῆτος ὀρισμῶν, τὸσον ὁ ΑΝ 1565/1939 ἐν ἀρθρῷ 23 αὐτοῦ, ὅσον καὶ τὸ ἀρθρ. 371 ΠΚ ἐν παρ. 4 αὐτοῦ, ἐπεφυλάξαντο μίαν ἐξαίρεσιν.

Ἐκείνην καθ' ἣν, κατὰ μὲν τὴν πρώτην διάταξιν ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἀπορρητῆτος ἐπιβάλλεται ἐξ εἰδικῆς διατάξεως νόμου, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὅταν ὁ παραβιάσας τὸ ἐμπειστευμένον αὐτῷ ἱατρικὸν ἀπορρητῆτος ἱατρὸς, ἀπέβλεπεν εἰς ἐκπλήρωσιν καθήκοντος ἢ εἰς διαφύλαξιν ἐννόμου ἢ ἄλλως δεδικαιολογημένου οὐσιώδους, συμφέροντος, δημοσίου ἢ ἰδίου

ἐαυτοῦ ἢ ἄλλου τινος, τὸ ὁποῖον δέν ἠδύνατο νὰ διαφυλαχθῆ ἄλλως, ὅποτε ἡ πράξις δέν χαρακτηρίζεται (δέν εἶναι) ἄδικος. Τὸ καθῆκον δέ, εἰς ἐκλήρωσιν τοῦ ὁποῖου δύναται ὁ πρὸς τήρησιν τοῦ ἀπορρήτου ὑπόχρεως (νὰ μὴ τηρήσῃ τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν του καί) νὰ φανερώσῃ τὸ ἀπορρήτον, χωρὶς ἡ πράξις του νὰ εἶναι ἄδικος δύναται νὰ εἶναι εἴτε νομικόν, εἴτε ἠθικόν (βλ. Ἰδία Γ.-Ἀλ. Μαγιάκη: 'Ἐ σύγκρουσις καθηκόντων ἐν τῷ Ποινικῷ Δικαίῳ σελ. 20 ἐπ). Καί νομικόν μὲν καθῆκον ὑφίσταται ὅταν διάταξις νόμου ῥητῶς ἐπιβάλλῃ τὴν φανέρωσιν, ὡς π.χ. ὁ Ν. 4095/1960 περὶ τῆς ἐκ τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων προστασίας (ἄρθρ. 3 παρ. 2, 4 παρ. 1α καί 14α), τὸ Π.Δ/μα τῆς 24-5-1911 περὶ χολέρας, τὸ Π.Δ. τῆς 3-4-1915 περὶ τῆς πανώλης, ὁ Ν. 3369/1955 περὶ καταπολεμήσεως τῆς λέπρας καί ἄλλοι. ἠθικόν δέ καθῆκον ἄφρον εἰς παραβίασιν τοῦ ἀπορρήτου, χωρὶς ἡ πράξις νὰ εἶναι ἄδικος, ὑφίσταται ὅταν διὰ τῆς φανερώσεως πρὸκειται νὰ διαφυλαχθῆ μεῖζον ἀκρόν ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς διατηρήσεως τοῦ ἀπορρήτου. Μία ἐπιμελή; εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν στάθμισις τῆς ἀξίας τοῦ νομικοῦ καὶ ἠθικοῦ καθήκοντος, θὰ δώσῃ ἐκάστοτε τὴν λύσιν ποῖον ἐξ αὐτῶν τῶν δύο καθηκόντων πρέπει νὰ προτιμηθῆ (Μπουροπούλου 'Ερ. Ποιν. Κώδ. τὸμ. β' σελ. 693, ἠλ. Γάφου Ποιν. Δ. τεύχος β' ἐκδ. 1965 σελ. 198 (208) Δ' Καρανίνα Ποιν. Δ. τὸμ. Γ' σ. 32, Γ. -'Α. Μαγιάκη: 'Ἐ σύγκρουσις καθηκόντων σελ. 124, Τ. Φιλίππιδου: 'Ἐ παραβίασις τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐχεμυθείας εἰς Ποιν. Χρ. β' σελ. 97 (116 Γν. Εἰσ. Α.Π Κ. Κόλλια Ποιν. Χρ. α σελ. 256). Τοιαῦται περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ τήρησις τοῦ ἰατρικοῦ ἀπορρήτου, ἥτις ἀποτελεῖ νομικόν καθῆκον, ὑπολείπεται τοῦ ἠθικοῦ καθήκοντος καί τοῦτο ὑπερτερεῖ ἐκεῖνου ὑπάρχουν ὅταν π.χ. πρὸκειται περὶ ἀσθενοῦς πάσχοντος ἐκ σχιζοφρενείας, ὅτε τὸ φρουμένον τυχόν τοῦ ἐκ ταύτης ἀπορρήτου κινδυνεύουν τρίτοι (ΑΠ 109/1960 Ποιν. Χρ. ι σ. 232) ἢ

Ν. Χωραφῆ Ποιν. Δικ.

κέ. 94 58 II A

βλ. 222

όταν πρόκειται περί οίκιακής βοήθης πασχούσης εκ μεταδοτικής νόσου και κατακλινομένης μετ' άνηλικών τέκνων (Τούση- Γεωργίου Έρμ. Ποιν. Κώδ. Έκδ. Β' τόμ. β' σελ. 987 άριθ. 23) κλπ.

II, Τό Π.Δ. 99/1977 " περί κώδικος φορολογικών στοιχείων", άποσκοπούν εις κανονικήν φορολογίαν τού εισοδήματος, καθυπέβαλε τά έν τῷ άρθρῳ 1 αύτου άναφερόμενα (νομικά και) φυσικά πρόσωπα, έν οίς και τούς άσχοϋντας έλευθέριον έπάγγελμα, ως οί ιατροί και τάς διαφόρους έπιχειρήσεις έν αίς αί ιατρικά κλινικά και θεραπευτήρια, εις ύποχρεωτικήν τήρησιν βιβλίων και στοιχείων, ως ειδικώτερον ή τήρησις τών βιβλίων και στοιχείων τούτων όρίζονται ως προς τό ενδιαφέρον τούς ιατρούς και τούς κλινικάρχας θέμα έν άρθρῳ 13 παρ. 7 και 12 τού άνω Κώδικος. Άκολούθως διά τού άρθρ. 45 παρ. 1 τού αύτου κώδικος άνεγνωρίσθη εις τούς οίκονομικούς έφόρους και εις τούς παρ' αύτῶν όριζομένους ύπαλλήλους τό δικαίωμα όπως λαμβάνουν γνῶσιν, έλέγχουν και θεωρουν όλα τά βιβλία και στοιχεΐα τά ύπό τού κώδικος αύτου όριζόμενα ως και τά προαιρετικῶς τηρούμενα και να λαμβάνουν γνῶσιν παντός στοιχείου όπερ εύρίσκειται εις τήν έπαγγελματικήν έγκατάστασιν τού έπιτηδευματίου (ή εις τό κατάστημα παντός έτέρου ύποχρέου), τούτων δυναμένων άν ή ένέργεια τού έλέγχου εις τήν έπαγγελματικήν έγκατάστασιν τυγχάνει έξαιρετικῶς δυσχερής να καλέσουν τόν ύπόχρεων όπως προσκομίση τά βιβλία και στοιχεΐα του εις τό κατάστημα τής έφορίας, ίνα ενεργήσουν ούτοι εκεί τόν έλεγχον. Είναι φανερόν ότι διά τών άνω διατάξεων τού ΚΦΣ ούσιαστικῶς καθιεροϋται, προς επίτευξιν τών οίκονομικών τού Κράτους σκοπῶν, ή άρσις τού ιατρικού άπορρήτου, άφοϋ δίδεται εις τούς άνω οίκονομικούς ύπαλλήλους τό δικαίωμα να λαμβάνουν γνῶσιν παντός στοιχείου όπερ εύρίσκειται εις τήν έγκατάστασιν τού έπαγγελματίου, ήτοι είθές μέν τών παρὰ τών ιατρῶν

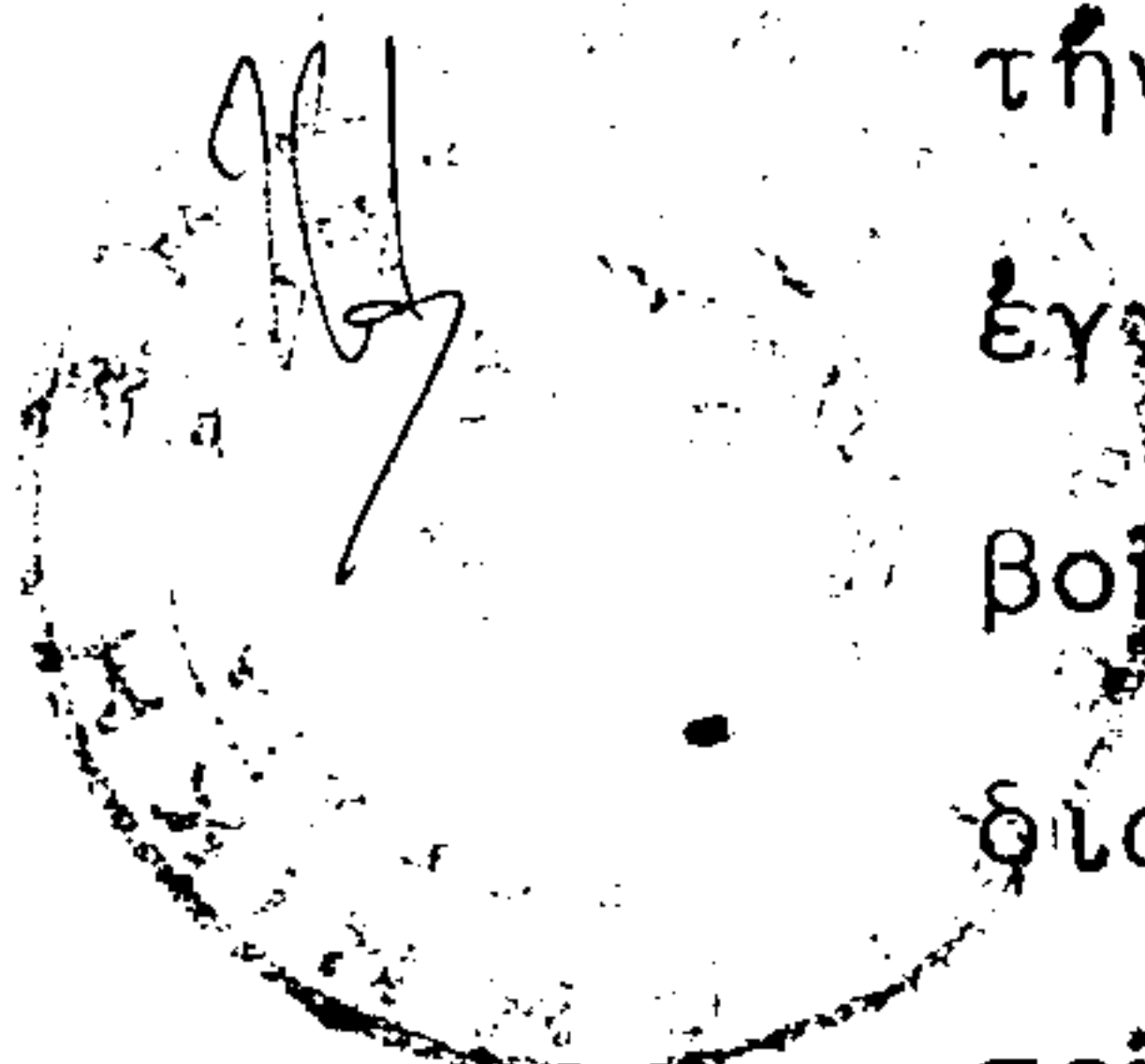

τηρουμένων βιβλίων και στοιχείων περί του ονοματεπωνύμου των επισκεπτών των και της εισπραχθείσης παρ'αυτών άμοιβής, έμμέσως δέ και αυτής της άσθενείας του, άφού ούτοι έχουν κατά την προπαρατεθείσαν διάταξιν δικαίωμα να λαμβάνουν γνώσιν "παντός στοιχείου όπερ εύρίσκεται εις την έπαγγελματικήν έγκατάστασιν του έπιτηδευματίου". "Αν και μόνον τδ γεγονός της επισκέψεως εις τινά ιατρόν ώρισμένης ειδιχότητος, καταδεικνύει άμέσως την πάθησιν, ήν δ επισκέπτης έχει ή πάντως φοβεΐται ότι έχει, ώστε και έντεϋθεν να αίρεται έμμέσως τδ άπόρρητον. Έφ'όσον δέ τοιοϋτον δικαίωμα άνεγνωρίσθη εις τούς οίκονομικούς ύπαλληλους, διά τών άνω διατάξεων (αΐτινες είναι και νεώτεροι τοί AN 1565/1939 και του Ποιν. Κώδικος) παρέπεται ότι άντιστοίχως έπεβλήθη ύποχρέωσις εις τούς ιατρούς διά την φανέρωσιν τών στοιχείων των. Είναι ένδηλον ότι φαινομενικώς μέν πιδκείται περί συγκρούσεως καθηκόντων, έν τή πραγματικότητι όμως περί συγκρούσεως διατάξεων νόμων, ήτοι άφ'ένός μέν τών διατάξεων τών έπιβαλλουσών τδ εις τούς ιατρούς καθήκον όπως τηροϋν έχεμύθειαν τών έμπιστευθέντων αυτοίς παρδ τών πελατών των, άφ'έτέρου δέ τών διατάξεων τών έπιβαλλουσών αυτοίς τδ καθήκον όπως θέτουν εις την διάθεσιν τών άρμοδίων οίκονομικών ύπαλλήλων, πδν στοιχεΐον όπερ εύρηται εις την έπαγγελματικήν στέγην των και όπερ καθήκον άπορρέει εκ τής νενομοθετημένης αξιώσεως τών οίκονομικών ύπαλλήλων όπως λαμβάνουν γνώσιν "παντός στοιχείου" όπερ εύρίσκεται εις την έπαγγελματικήν έγκατάστασιν του έπιτηδευματίου (ιατροϋ). Έ τοιαύτη δέ σύγκρουσις προβλεπομένη υπό το άρθρ. 20 ΠΚ δεόν να λυθή κατά τδ διδασκόμενα, υπέρ της διατάξεως της προβλεπούσης τδ καθήκον γνωστοποιήσεως, ήτιι διάταξις περιορίζει την

ἐπιβάσειν ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων περὶ ἰατρικοῦ ἀπορρήτου (βλ. Γ. Ἀλ. Μαγιάκη: Ἡ σύγκρουσις καθηκόντων σελ. 124-125). Τὰ αὐτὰ λεκτέα ἐν σχέσει μὲ τὰς διατάξεις τῆς παρ. 4 τοῦ ἄρθρ. 45 τοῦ ΚΦΣ καὶ τοῦ ἄρθρ. 25 τοῦ Ν. 820/1978, αὐτὲς ἀναφέρονται εἰς τὰς διαδικασίας ἐρεῖνης καὶ κατασχέσεως ἀποκρυπτομένων εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐγκιτᾶστασιν τοῦ ἐπιτηδευματίου βιβλίων, ἐγγράφων καὶ ἄλλων στοιχείων ἅτινα ἀσκοῦν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀκριβοῦς προσδιορισμοῦ τῆς φορολογητέας ὕλης. Αἱ τελευταῖαι δ' αὖται διατάξεις καταδεικνύουν τὴν ἠθελημένην παρὰ τοῦ νομοθέτου κάμφιν τοῦ ἰατρικοῦ ἀπορρήτου, ἀφοῦ καὶ ἐὰν ἀποφασίσῃ ὁ ἰατρός ν' ἀποκρύψῃ τὸ ἀρχεῖον του κατὰ τὰ παρ' αὐτῷ στοιχεῖα ἐπὶ τῷ ἰσχυρισμῷ διαφυλάξεως τοῦ ἰατρικοῦ ἀπορρήτου, χωρεῖ ἔρευνα καὶ κατάσχεσις τῶν στοιχείων δυνάμει τινῶς ἄνω εἰδικῶν καὶ νεωτέρων τοῦ Κώδ. Ποιν. Δικονομίας διατάξεων. φαίνεται δὲ ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν μέριμναν διὰ τὴν διαφύλαξιν τοῦ ἰατρικοῦ ἀπορρήτου, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς φορολογητέας ὕλης, θεωρήσας προφανῶς ὅτι τὸ ἀπόρρητον τοῦτο οὐτινος θὰ ἐλάμβανε γνῶσιν δυνάμει τῶν προμνημονευθεισῶν διατάξεων περιορισμένου ἀριέμδου οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων, προστατεύετα ἀρκούντως διὰ τῆς ἐν συνεχείᾳ ἐπιβολῆς εἰς αὐτοὺς (τοὺς οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους) δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 48 παρ. 3 ΚΦΣ καὶ 252 ΠΚ τῆς ὑποχρέσεως διαφυλάξεως τοῦ ἐπαγγελματικοῦ μυστικοῦ, ὡς εἶναι τὸ ἰατρικὸν ἀπόρρητον, ἐπὶ ποινικῇ κυρώσει.

Κατὰ πόσον ἡ εἰς τριαύτην ἔκτασιν ἐπερχομένη κάμφιν τοῦ ἰατρικοῦ ἀπορρήτου χάριν φορολογικῶν σκοπῶν εἶναι ἐπωφελῆς διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον ἢ ὅχι δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀντικείμενον τῆς παρούσης γνωμοδοτήσεως, διότι τοῦτο εἶναι θέμα, τὸ ὁποῖον ἀνάγεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι θὰ ἠδύνατο τοῦτο νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἐνδελεχοῦς μελέτης, ἵνα ἐξευρεθῇ τρόπος ὥστε νὰ μὴ παραβιάζηται τὸ ἰατρικὸν ἀπόρρητον εἰς

Ν. Χωραφῆ
Ποιν. Δικ. Γνω.
95 51 Α 6.183)

τοιαύτην Έκτασιν.-

Πάντως εάν υπάρχουν περιπτώσεις, ως εκείναι περί των οποίων άορίστως εν τῷ ἔγγράφῳ σας διαλαμβάνετε, ὅτι οἰκονομικὶ ὑπάλληλοι εἰσέβαλον εἰς ἰδιωτικὰ ἰατρεῖα καὶ ἀυθαίρετοῦντες ("ἔτσιθελικά", ὡς χαρακτηριστικῶς ἐκφράζεσθε) παρέλαβον τὰ ἱστορικὰ ἀσθενῶν, ἄνευ τηρήσεως τῶν νομίμων/διατυπώσεων ἢ ἐξηγήσεως τινος, τότε οἱ ἰατροὶ κακῶς ἐνέδωσαν εἰς τοιαύτην ἐπέμβασιν καὶ δεόν ἴπως ἔχουν ὑπ' ὄφιν των ὅτι ἂν τοιοῦτον τι ἤθελε συμβῆ ἐν μέλλοντι οὐ μόνον δύνανται ἀλλὰ καὶ ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ ἀρνηθῶν τὴν παράδοσιν, εἰδοποιοῦντες μάλιστα τὸν ἀρμόδιον εἰσαγγελέα.

Ἐπίσης δεόν νὰ ἔχουν ὑπ' ὄφιν τὰ μέλη σας ὅτι καθ' ἃ ἀνέφερον ἡμῖν ὁ προϊστάμενος τῆς εἰσαγγελίας πλημμελειοδικῶν οὐδέποτε ἐχορηγήθησαν παρὰ τῆς εἰσαγγελίας παραγγελίαι εἰς οἰκονομικοὺς ὑπαλλήλους πρὸς ἔρευναν, ἄνευ μνείας τοῦ προσῶν εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν στέγην τοῦ ὁποῖου ἐπρόκειτο νὰ διεξαχθῆ ἔρευνα. Συνεπῶς, ἂν ὡς ἀναφέρετε, οἰκονομικοὶ τινες ὑπάλληλοι ἐπιδεικνύουν ὄντως τοιαύτας εἰσαγγελικὰς παραγγελίας μὲ ἀνοικτὸν τὸ ἵνομα τοῦ εἰς ὃν ἀφορᾷ ἡ ἔρευνα ἰατροῦ ἢ κλινικῆς καὶ προβαίνουν διὰ χειρὸς των πρὸ τῶν ὁμμάτων των ἐ συμπλήρωσιν τοιούτων παραγγελιῶν παρ' ἐκείνων, δεόν νὰ ἀρνοῦ τὴν ἔρευναν καὶ νὰ ἀναφέρωνται ἀμέσως εἰς τὴν εἰσαγγελίαν τὴν ἐνέργειαν τῶν νομίμων.-

Ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου

Κων/νος Φαφούτης
Κων/νος Φαφούτης

ματ' ἔργ. 4584
Κ.Φ.Σ. 25 καὶ Ν.
20/1978

